

**EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE
ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT**

**PROGRAMA
PENTRU**

RELIGIE ROMANO-CATOLICĂ (de limba maghiară)

**- București -
2020**

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Religie Romano-Catolică (de limba maghiară)*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional. Programa este elaborată în acord cu programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităților didactice, specifice disciplinei.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Religie Romano-Catolică (de limba maghiară)* pot preda în învățământul preuniversitar disciplina *Religie Romano-Catolică (de limba maghiară)* și *Discipline Teologice de Specialitate*, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conținuturi ale disciplinei de specialitate din următoarele domenii teologice: *Studiul Biblic, Teologie Dogmatică*, precum și din domeniul *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul absolventului de învățământ secundar superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția predării disciplinei *Religie Romano-Catolică (de limba maghiară)*, precum și a *Didacticii disciplinei și a metodicii predării Religiei*;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatică și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conținuturile științifice și cele de *didactică a disciplinei și a metodicii predării religiei*, anumite competențe specifice profesorului de *Religie Romano-Catolică (de limba maghiară)*, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- operarea cu adevărurile fundamentale de credință și cu elementele de didactică și de metodică a predării religiei, într-o varietate de contexte educaționale;
- organizarea situațiilor de învățare și a celor educaționale, în general, în conformitate cu valorile morale și spirituale specifice disciplinei Religie;
- aplicarea principalelor documente școlare reglatoare în vigoare – planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale – în conformitate cu specificul acestora și al contextului educațional;
- proiectarea activității didactice prin valorificarea conexiunilor logice dintre elementele din structura planurilor-cadru de învățământ (de ex.: relațiile dintre disciplinele din aria curriculară Om și societate) și a celor din structura programelor școlare (de ex.: relația dintre competențele specifice, conținuturile învățării, exemplele de activități de învățare, evaluarea rezultatelor învățării elevilor)
- organizarea procesului didactic, valorificând elementele de proiectare, specificul contextului, precum și strategiile didactice orientate spre obținerea unui climat educativ stimulat și eficient
- evaluarea rezultatelor învățării elevilor, prin utilizarea de strategii și instrumente de evaluare adecvate documentelor curriculare în vigoare;
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării cognitiv-afective a elevilor;
- valorificarea în demersul didactic a relațiilor trans-, inter-, intra- și multidisciplinar;
- comunicarea didactică empatică și eficientă, în contextul activităților specifice disciplinei Religie.

C. Tematica la disciplina de specialitate

Domenii teologice:

1. *Studiul Biblic,*
2. *Teologie Dogmatică*

D. Tematica pentru didactica disciplinei și metodică predării Religiei

C.1. STUDIUL BIBLIC

1. **Biblia** – prezentare generală; canon; inspirație – (A Szentírás – általános bemutatás; kánon; sugalmazás.)
2. **Pentateuhul** - conținut și teme fundamentale (*Creația, Legământul, Exodul, Legea*) – (A Pentateuchus – tartalom és alapvető témák: *teremtés, szövetségkötés, kivonulás, törvény.*)
3. **Principalele momente ale istoriei lui Israel** – *patriarhii, ieșirea din Egipt, intrarea în Canaan, perioada judecătorilor, perioada regalității, perioada exilului, perioada postexilică, perioada elenistică, perioada dominației romane.* – (Izrael történetének fontosabb momentumai – *patriárkák, kivonulás Egyiptomból, Kánaán elfoglalása, a bírák kora, a királyok kora, a babiloni fogság kora, a fogság utáni kor, a hellenisztikus kor, a római uralom korszaka.*)
4. **Profetismul în Biblie** – *figuri reprezentative și teme fundamentale.* – (A bibliai profétizmus – *jeles próféták és a profétizmus alapvető témái.*)
5. **Psalmii** - prezentare generală. – (A Zsoltárok – általános bemutató.)
6. **Cele patru Evanghelii** – prezentare generală. *Relația Evangheliei Sfântului Ioan cu Evangheliile sinoptice.* – (A négy evangélium – általános bemutató. Szent János Evangéliumának kapcsolata a sinoptikus evangéliumokkal.)
7. **Faptele apostolilor: comunitatea primară - nașterea și dezvoltarea Bisericii.** – (Az Apostolok Cselekedetei: *az ősegyház – az Egyház születése és fejlődése.*)
8. **Teme teologice în scrisorile pauline: păcatul, legea, îndreptățirea, ecclesiologia, eschatologia** – (A páli levelek fontosabb teológiai témái: *a bűn, a törvény, a megigazulás, egyháztan, eszkatológia.*)
9. **Scrisorile catolice** – prezentare generală. – (A katolikus levelek – általános bemutató.)
10. **Apocalipsa Sfântului Ioan** – *specific și mesaj.* – (A Jelenések könyve – *sajátosságok és üzenet.*)

Bibliografie

1. BIBLIA (Szent Jeromos Társulat vagy Szent István Társulat).
2. A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai (szerk. Diós I.) Szent István Társulat, Budapest, 2000.
3. BROWN, R. E.–FITZMYER, J. A.–MURPHY, R. E. (szerk.), *Jeromos Bibliakommentár 1-3,* Budapest, 2002-2003.
4. KOCSIS IMRE, *Bevezetés az Újszövetség könyveibe,* (Szent István Kézikönyvek 18.), Szent István Társulat, Budapest, 2019.
5. RÓZSA H. - NAGY J., *Ószövetségi bevezető,* Alba Iulia, 1996.
6. ZAMFIR K., *Ószövetségi exegézis,* Cluj, 2008.

C. 2. TEOLOGIE DOGMATICĂ

1. **Revelația și Tradiția:** Revelația continuă, Cristos – ca revelația absolută, Interpretarea tradiției Bisericii – (Kinyilatkoztatás és Szentmagyomány: A kinyilatkoztatás folytonossága, Krisztus – az abszolút kinyilatkoztatás, Az Egyház hagyományának értelmezése)
2. **Dumnezeu, unic în ființă și întreit în persoane:** Monoteismul, Dumnezeu în istoria mântuirii, Modele explicative referitor la Sf. Treime – (A háromszemélyű egy Isten: Monoteizmus, Isten az üdvtörténetben, Szentháromságos modellek)

3. **Crearea omului. Păcatul original și urmările lui:** Elemente mitologice și mesajul teologic, Esența păcatului, Păcatul ereditar – (**Az ember teremtése. A ősbűn és következményei:** Mitikus elemek és teológiai üzenet, A bűn lényege, Az áteredő bűn)
4. **Isus Cristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat:** Învățăturile conciliilor de la Niceea și Calcedon – (**Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember:** A zsinatok tanítása – Nikaia és Khalkédon)
5. **Spiritul Sfânt, Sfințitorul. Sacramentele** – (**A Szentlélek, a megszentelő. A szentségek**)
6. **Biserica, sacrament universal de mântuire:** Ecclesiologia Conciliului Vatican II. – Lumen Gentium) – (**Az Egyház, egyetemes üdvözítő szentség:** A II. Vatikáni Zsinat egyháztana – Lumen Gentium)
7. **Împlinirea finală:** Eshatologia personală și universală – (**A végső beteljesedés:** Egyéni és egyetemes eszkatológia)
8. **Maria în misterul lui Cristos și al Bisericii:** Dogmele și constituția dogmatică – (**Mária az Egyház misztériumában:** Dogmák és a *Lumen Gentium* dogmatikus konstitúció).

Bibliografie

1. *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*
2. *A Katolikus Egyház Katekizmus*, Szent István Társulat, Budapest, 2009.
3. ELŐD István: *Katolikus dogmatika*, Bp. 1983.
4. KONCZ, L., *Kinyilatkoztatás és hit*, Alba Iulia, 1993.
5. SCHNEIDER, T., *A dogmatika kézikönyve I-II*, Budapest, 1996.
6. SCHEFFCZYK, Leo – ZIEGENAUS, Anton, *Mária az üdvtörténetben*, 2004.
7. W. PANNENBERG, *Rendszeres Teológia I-II*. Budapest 2006.
8. PUSKÁS Attila, *A teremtés teológiája*, Budapest 2006.

Notă: Bibliografia pentru disciplinele de specialitate include manualele de Religie Romano-Catolică (de limba maghiară) cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.

D. TEMATICA PENTRU DIDACTICA DISCIPLINEI ȘI METODICA PREDĂRII RELIGIEI

I. Religia ca disciplină de învățământ

1. Educația religioasă și finalitățile acesteia
2. Baza legislativă a predării religiei în școală

II. Dimensiunea educativ-formativă a predării religiei în școală.

III. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare, manuale școlare, auxiliare curriculare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă; modalități de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalități de selectare a CDS, modalități de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplina religie. Competențe generale, competențe specifice. Operaționalizarea competențelor
4. Programa școlară: structura programei școlare, utilizarea programei în proiectarea și realizarea activităților didactice; relația dintre programa școlară și manualul școlar
5. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare,

proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare

6. Lecția. Tipuri de lecție

IV. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic și principiul eclesiologic

V. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, metode de comunicare și asimilare a cunoștințelor/ metode de cunoaștere a realității religioase / metode fundamentate pe acțiune / metode moderne de predare – învățare / utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare

2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare

3. Forme de activitate extrașcolară specifice disciplinei religie și proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele și pelerinajele, expozițiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase

4. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare

5. Mijloace de învățământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio- vizuale, calculatorul etc

6. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării, a platformelor educaționale și a softurilor în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie

VI. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.

2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.

3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).

4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.

5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.

6. Metode și instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigația, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului).

VII. Consilierea și îndrumarea spirituală în cadrul educației religioase.

Notă: Bibliografia pentru didactica disciplinei de specialitate include planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina religie valabile în anul școlar în care se susține examenul, disponibile pe site-ul <http://programe.ise.ro/Actuale/Programeinviigoare.aspx>

Bibliografie

1. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Performantica, Iași, 2005
2. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Polirom Iași 1999
3. TIMIȘ, Vasile, *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
4. PANOSCHI, Mihaela; LIȚOIU, Nicoleta; Pr. IORDĂCHESCU Nicolae, *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, București, 2001
5. ȘEBU, S., OPRIȘ, M., OPRIȘ, D., *Metodica predării religiei*, Ed. a II-a, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2017;
6. TIMIȘ, Vasile, *Evaluarea - factor de reglare și optimizare a educației religioase*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2003
7. BOCOȘ, Mușata, *Instruire interactivă*, Polirom, 2013
8. CIOLAN, L., 2008, *Învățarea integrată-fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași
9. CRISTEA, Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, E.D.P., București, 1998

10. CUCOȘ, Constantin, *Pedagogie generală*, Ed. Polirom, Iași, 2000
11. PETRESCU, P., POP, V., 2007, *Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare*, Editura Didactică și Pedagogică, București
12. STOICA, Adrian (coord.), 2001, *Evaluarea curentă și examenele*, ProGnosis, București
13. CERGHIT, Ioan, *Metode de învățământ*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980
14. Programul național de dezvoltare a competențelor de evaluare ale cadrelor didactice (DeCeE), CNCEIP, Editura Euro Standard, București, 2008.
15. Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák-különbségek*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.
16. Falus Iván: *Didaktika*. Javított és bővített kiadás, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.
17. Birta-Székely Noémi: *Tanárok pedagógiai műveltsége*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
18. Birta-Székely – Fóris-Ferenczi (szerk): *Pedagógiai Kézikönyv*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
19. Fóris-Ferenczi Rita: *A tervezéstől az értékelésig*. Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2008.
20. Barabási Tünde: *Tanítástanulási és tanulástanítási alapismeretek*, Presa Universitară Clujeană, 2008.
21. Marton József, *Katekétika*, Cluj, 1998.
22. Cs. Szabó Sándor: *József köpönyegében*, Hitoktatás és drámapedagógia, Parakletos Könyvesház, Kiskunfélegyháza, 2008.
23. Fogassy Judit: *Katekéták kézikönyve*, Szent István Társulat, Budapest, 2002.
24. Keszeli Sándor: *Alapvető katekétika* (jegyzet), Szegedi Hittudományi Főiskola, 2010.
25. Tarjányi Zoltán: *Katekétika I-II.*, Szent István Társulat, Budapest, 1998-1999.
26. Arató Ferenc-Varga Aranka: *Együtt-tanulók kézikönyve*, Szeged 2012.
27. Gabnai Katalin: *Drámajátékok*, Budapest 2011.
28. Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás*, Budapest 2001.
29. M. Nádasi Mária: *A projektoktatás elmélete és gyakorlata*, Budapest 2010